อริยทรัพย์ ๗ ประการ

ของ

พระอุดมวิชาญาณเถร (โชดก ป. ๘)
พระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ

นายชะอ้อน ยังยืน

พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพ

นางทองกลับ ยังยืน

และ

มพันธุ์ แซ่ลิ้ม (หลาน)

นที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๑๘

อุทิศส่วนกุศล
แด่ผู้ล่วงลับไปแล้ว

อริยทรัพย์ ๗ ประการ

ของ

พระอุดมวิชาญาณเถร (โชดก ป. ๙)

พระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ

นายชะอ้อน ยั่งยืน

พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพ

นางทองกลับ ยั่งยืน

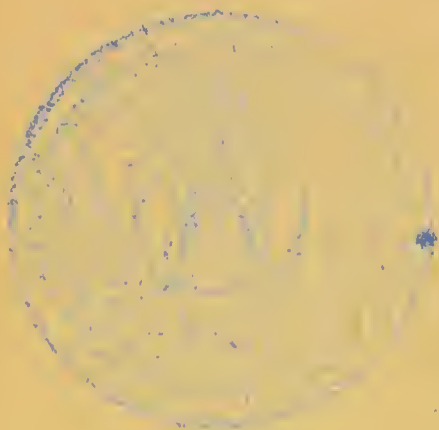
และ

นายสัมพันธุ์ แซ่ลิ้ม (หลาน)

วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๑๘

อุทิศส่วนกุศล

แด่ผู้ล่วงลับไปแล้ว

เทศน์โทรทัศน์ไทย ที.วี.

ของ

พระอุดมวิชาญาณเถร (โชดก ป. ๙)

พระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ

แสดง ณ วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๑

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส (๓ จบ)

สทฺธาธนํ สีลธนํ หิริ โอตฺตปฺปิยํ ธนํ

สุตธนญฺจ จาโค จ ปญฺญา เว สตฺตมํ ธนนฺติ

วันนี้ จะได้แสดง พระธรรมเทศนาเรื่องอริยทรัพย์ ๗ ประการ เพื่อประดับสติปัญญาของพุทธศาสนิกชนสืบต่อไป คำว่า อริยทรัพย์ แปลว่าทรัพย์อันประเสริฐ คือทรัพย์ภายใน มีอยู่ ๗ ประการ คือ:—

๑. ทรัพย์ คือ สัทธา

๒. ทรัพย์ คือ ศีล

๓. ทรัพย์ คือ หิริ

๔. ทรัพย์ คือ โอตตัปปะ

๕. ทรัพย์ คือ สุตะ

๖. ทรัพย์ คือ จาคะ

๗. ทรัพย์ คือ ปัญญา

อธิบายและขยายความต่อไปดังนี้

๑. คำว่า สัทธา แปลว่าความเชื่อ มีอยู่หลายอย่าง แต่ในที่นี้จะนำมาบรรยายเพียง ๒ อย่าง คือ:–

๑. ปกติสัทธา ความเชื่อตามปกติสามัญชน

๒. ภาวนาสัทธา ความเชื่ออย่างหนักแน่นไม่หวั่นไหว

ปกติสัทธานั้น ได้แก่เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ทำบาปได้บาป ทำบุญได้บุญ เชื่อต่อคุณของพระรัตนตรัย ดังประชาชนชาวไทยพากันเชื่ออยู่ทุกวันนี้

ภาวนาสัทธานั้น ได้แก่ความเชื่อของบุคคลผู้ที่ได้เจริญวิปัสสนากรรมฐาน เห็นรูป นาม เห็นพระไตรลักษณ์ ได้บรรลุมรรค ผล นิพพานแล้ว เชื่ออย่างหนักแน่นมั่นคง ไม่ง่อนแง่นคลอนแคลน ไม่หวั่นไหว เรียกว่า อจลสัทธา หมายเอาความเชื่ออันเกิดจากภาวนา ซึ่งตนได้ลงมือประ-

พฤติปฏิบัติพิสูจน์เห็นแจ้งประจักษ์มาแล้ว ดังหลักฐานปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๓ หน้า ๕ ว่า

อิธ ภิกฺขเว อริยสาวโก สทฺโธ โหติ สทฺทหติ ตถาคตสฺส โพธึ อิติปิ โส ภควา ฯลฯ พุทฺโธ ภควาติ อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สทฺธาธนํ.

ดูกรภิกษุทั้งหลาย พระอริยสาวกในพระศาสนานี้ เป็นผู้มีสัทธา เชื่อต่อพระปัญญาเครื่องตรัสรู้ของพระตถาคตเจ้าว่า พระองค์เป็นพระอรหันต์ตรัสรู้เองโดยชอบ ถึงพร้อมด้วยวิชชาและจรณะ เสด็จไปดีแล้ว รู้แจ้งโลก เป็นสารถีผู้ฝึกบุคคลอย่างยอดเยี่ยม เป็นครูของเทวดาและมนุษย์ เป็นผู้ตื่น เป็นผู้เบิกบาน เป็นผู้มีโชค ดังนี้ ความเชื่ออย่างนี้แหละภิกษุทั้งหลาย เราเรียกว่า **สทฺธาธนํ** ทรัพย์คือสัทธา

๒. คำว่า ศีล แปลว่าความรักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย ได้แก่ศีล ๕-๘-๑๐-๒๒๗ แต่ในที่นี้จะได้นำมาบรรยายเพียง ๒ คือ

๑. ปกติศีล ได้แก่ศีล ๕-๘-๑๐-๒๒๗ ที่บุคคลรักษากันอยู่ทุกวันนี้

๒. ภาวนาศีล ได้แก่ศีล ๕-๘-๑๐-๒๒๗ ของ

บุคคลผู้เจริญวิปัสสนากรรมฐาน เป็นศีลในองค์มรรค เกิดแก่ผู้เจริญวิปัสสนากรรมฐานผ่านญาณที่ ๔ คืออุทยัพยญาณไปจนถึงมรรคญาณ ผลญาณ ปัจจเวกขณญาณ เรียกว่า ภาวนาศีล ที่ว่า **สีลธนํ** ทรัพย์ คือศีลในที่นี้หมายเอาภาวนาศีลอย่างนี้

๓. คำว่า หิริ แปลว่าความละอายต่อบาปต่อทุจริตทางกาย วาจา ใจ

๔. คำว่า โอตตัปปะ แปลว่า ความสะดุ้งต่อบาปต่อทุจริตทางกาย วาจา ใจ หิริกับโอตตัปปะ จะเกิดได้ต้องอาศัยเหตุ ๒ ประการ คือ:–

๑. เหตุภายนอก

๒. เหตุภายใน

เหตุภายนอกมี ๔ อย่าง คือ

๑. กลัวต่อการถูกติเตียนตนด้วยตนเอง

๒. กลัวต่อการถูกติเตียนจากผู้อื่น

๓. กลัวต่อราชทัณฑ์ คือกฎหมายบ้านเมือง

๔. กลัวต่อภัยในอบายภูมิ

เหตุภายในมี ๘ คือ

๑. กุละ มีความละอายบาป กลัวบาปโดยคำนึงถึงตระกูลของตน

๒. วยะ มีความละอายบาป กลัวบาป โดยคำนึงถึงวัยของตน

๓. พาหุสัจจะ มีความละอายบาป กลัวบาป โดยคำนึงถึงการศึกษาของตน

๔. ชาติมหัตตะ มีความละอายบาป กลัวบาป โดยคำนึงถึงชาติอันประเสริฐของตน

๕. สัตถุมหัตตะ มีความละอายบาป กลัวบาป โดยคำนึงถึงพระพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์ บิดามารดา

๖. ทายัชชมหัตตะ มีความละอายบาป กลัวบาป โดยคำนึงถึงมรดก ของพระพุทธเจ้า ของพ่อแม่และตนเอง ก็จะต้องเป็นผู้รับมรดกนั้น ๆ

๗. สพรหมจาริมหัตตะ มีความละอายบาป กลัวบาป โดยคำนึงถึงเพื่อนผู้ที่ดี ซึ่งเคยพบเคยเห็นกันมา

๘. สูรภาวะ มีความละอายบาป กลัวบาป โดย

คำนึงถึงความกล้าหาญ และความสงบเสงี่ยมเจียมตนของตน

เมื่อบุคคลระลึกถึงเหตุภายนอก เหตุภายใน เหล่านี้แล้ว จะเกิดความละอายต่อบาป กลัวต่อบาป ไม่กล้าทำความชั่วทางไตรทวารทั้งต่อหน้าและลับหลัง ย่อมจะได้รับความสุขกายสบายใจทั้งในภพนี้และภพหน้า

หิริและโอตตัปปะทั้ง ๒ นี้ ที่จัดเป็นอริยทรัพย์นั้นหมายเอาเฉพาะ หิริโอตตัปปะ ที่เกิดขึ้นแก่ท่านผู้ที่เจริญวิปัสสนากรรมฐานผ่านญาณ ๑๖ ไปดีแล้ว ย่อมงดเว้นจากปาณาติบาต อทินนาทาน กาเมสุมิจฉาจาร มุสาวาท และเว้นจากการดื่มสุราเมรัย

๕. คำว่า สุตะ แปลว่า การสดับตรับฟังพระธรรมเทศนา เพื่อให้เกิดความรู้ เพื่อให้เกิดปัญญา เพื่อให้เป็นพหุสุต พหุสุตนั้นมีอยู่ ๓ ประเภท คือ

๑. ปริยัตติพหุสุต เป็นผู้ได้ศึกษาเล่าเรียนมามาก ได้สดับตรับฟังมามาก

๒. ปฏิปัตติพหุสุต เป็นพหุสุต เพราะได้ลงมือปฏิบัติธรรมมามาก ย่อมฉลาด ย่อมสามารถ ย่อมเข้า

ใจ ในการปฏิบัติ ในการแก้อารมณ์ของตนและคนอื่น เช่น เวลาเกิดนิมิตมีซากศพเป็นต้นขึ้นมา จะต้องกำหนดให้นิมิตนั้นหายไป ถ้าสมาธิอ่อนก็ให้ลุกขึ้นเดินจงกรมเพิ่มเป็นต้น

๓. ปฏิเวธพหุสูต เป็นพหุสูตเพราะรู้แจ้งแทงตลอดสภาวธรรมนั้น ๆ ตามคั่นแห่งการปฏิบัติของตน เช่นรู้แจ้งปัจจุบันนธรรม รู้แจ้งรูปนาม รู้แจ้งพระไตรลักษณ์รู้แจ้งมรรค ผล นิพพาน หรือรู้แจ้งแทงตลอดวิสุทธิ ๗ รู้แจ้งแทงตลอดญาณ ๑๖

สุตะที่จัดเป็นอริยทรัพย์ในที่นี้หมายเอาข้อที่ ๓ คือ ปฏิเวธพหุสูต

๖. จาคะ แปลว่า การบริจาค แบ่งออก ๓ อย่าง คือ

๑. บริจาคทานตามปกติ เช่น บริจาคไทยธรรมต่าง ๆ มีบริจาคผ้าทอดกฐิน ทอดผ้าป่า บริจาคปัจจัยถวายทานเป็นต้น

๒. บริจาคอย่างกลางเรียกว่าปริจาคโวสสัคคะ คือ ผู้นั้น เจริญวิปัสสนาละกิเลส เพียงตทังคปหานกับวิกขัมภน-

ปหานเท่านั้น ยังละไม่ได้โดยเด็ดขาด เป็นเพียงข่มไว้ ดุจเอาหินทับหญ้าไว้ฉะนั้น

๓. บริจาคอย่างสูงเรียกว่า ปักขันทนโวสสัคคะ คือ การสละละกิเลสโดยเป็นสมุจเฉทปหาน แล่นไปสู่พระ-นิพพาน มีพระนิพพานเป็นอารมณ์ ท่านหมายเอามรรค-ญาณ

รวมความว่า บริจาคนั้นมีอยู่ ๓ อย่างคือ บริจาคทานตามปกติ เช่นบริจาคปัจจัย ๔ มีจีวร บิณฑบาต เป็นต้น อย่างหนึ่ง บริจาคคือละกิเลสโดยการเจริญวิปัสสนากรรม-ฐานเพียงชั่วคราวชั่วครู่ แต่ยังไม่ได้บรรลุมรรค ผล นิพพาน อย่างหนึ่ง คือละกิเลสโดยเด็ดขาด การเจริญวิปัสสนากรรม-ฐานจนได้บรรลุมรรค ผล นิพพาน อย่างหนึ่ง

ย่อให้สั้น จำง่าย ๆ ก็ได้แก่บริจาคของภายนอกมีจตุปัจจัยไทยธรรมเป็นต้น ๑

บริจาคของภายใน กล่าวคือกิเลส มีความโลภ โกรธ หลง เป็นต้น ๑

จาคะที่จัดเป็นอริยทรัพย์ในที่นี้ ได้แก่การละกิเลสเป็นสมุจเฉทปหานเท่านั้น

๗. คำว่า "ปัญญา" แปลว่า ความรอบรู้ แบ่งออกเป็น ๔ อย่าง คือ

๑. สุตมยปัญญา ปัญญาเกิดจากการสดับตรับฟัง เกิดจากการศึกษาเล่าเรียน ใครเรียนมากก็รู้มาก เช่นเรียนนักธรรมตรี โท เอก เปรียญ ๓-๔-๕-๖-๗-๘-๙ เป็นต้น

๒. ววัฏฐปัญญา ได้แก่ปัญญาของบุคคลผู้ที่ได้เริ่มลงมือเจริญวิปัสสนากรรมฐาน เริ่มกำหนดรูปนาม

๓. สัมมสนปัญญา ได้แก่ปัญญาของผู้ที่ลงมือเจริญวิปัสสนากรรมฐาน กำหนดรูปนาม รู้รูปนาม รู้เหตุ รู้ปัจจัยของรูปนาม รู้อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา รู้ความเกิดขึ้นและดับไปของรูปนาม รู้เฉพาะความดับไปของรูปนาม เห็นรูปนามเป็นของน่ากลัว เห็นทุกข์โทษของรูปนาม เกิดความเบื่อหน่ายในรูปนาม อยากออกอยากหนี อยากหลุดอยากพ้นจากรูปนาม มีความเพียรเข้มแข็ง มีใจเฉย ๆ เตรียมตัวเข้าสู่มรรค ผล นิพพาน โดยอาการ ๓ อย่างคือ อนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา หน่วงนิพพานเป็นอารมณ์ ญาณที่ ๑ จนถึง ญาณที่ ๑๓ คือโคตรภูญาณนั่นเอง เรียกว่า สัมมสนปัญญา

๔. อภิสมยปัญญา ได้แก่ปัญญาที่รู้แจ้งแทงตลอดซึ่งทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ได้แก่ญาณที่ ๑๔ คือ มัคคญาณนั่นเอง ญาณนี้เป็นโลกุตตระมีพระนิพพานเป็นอารมณ์

ปัญญาที่จัดเป็นอริยทรัพย์ในที่นี้ ได้แก่ปัญญาข้อที่ ๔ คือ อภิสมยปัญญาเท่านั้น

ปัญญาทางโลกจะเกิดขึ้นได้ เพราะอาศัยบุคคลศึกษาเล่าเรียนค้นคว้า ถ้าคนฉลาดสามารถมีปัญญาดีแล้วย่อมหาเงินได้ง่าย ๆ เช่นหาเอาจากมนุษย์ก็ได้ เช่นทำหวีผมมาขายบ้าง ทำสบู่ฟอกตัวบ้าง ทำแปรงสีฟันบ้าง ทำยาสีฟันบ้าง ทำน้ำมันทาผมบ้าง ทำเครื่องวิทยุโทรทัศน์โทรภาพบ้าง ฯลฯ ในทางโลกถ้าคนฉลาดสามารถมีปัญญาดี ก็หาเอาเงินทองได้จากภายในตัวของคนเรานี้เอง ข้อนี้ฉันใด ในทางธรรมก็ฉันนั้น สมเด็จพระผู้มีพระภาคก็ทรงค้นคว้าหาเอามรรค ผล นิพพาน จากร่างกาย อันยาววาหนาคืบนี้เอง ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ก็เกิดได้จากนี้ ดังบาลีรับสมอ้างซึ่งปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๑ หน้าที่ ๖๔ บรรทัดที่ ๑๐ ว่า

อิมสฺมึเยว พฺยามมตฺเต กเฬวเร สสญฺญมฺหิ

สมนเก โลกญฺจ ปญฺญาเปมิ

โลกสมุทยญฺจ โลกนิโรธญฺจ โลกนิโรธคามินิญฺจ ปฏิปทํ

แปลว่า ในอัตตภาพอันยาววาหนาคืบอันเป็นกเฬวรากซากศพ ซึ่งเป็นไปกับด้วยเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ เราย่อมประกาศให้ทราบว่า อริยสัจจธรรมทั้ง ๔ คือ

๑. โลกญฺจ โลกคือทุกข์

๒. โลกสมุทยญฺจ เหตุเกิดของโลก คือสมุทัย

๓. โลกนิโรธญฺจ ความดับไปของโลก คือนิโรธ ได้แก่พระนิพพาน

๔. โลกนิโรธคามินิญฺจ ปฏิปทํ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับโลก ได้แก่มรรค ดังนี้

สรุปความว่า วันนี้ได้แสดงถึงเรื่องอริยทรัพย์ ๗ ประการ ซึ่งเป็นทรัพย์ภายในดีกว่าทรัพย์ภายนอก คือ:—

๑. สัทธา แปลว่าความเชื่อ แบ่งเป็น ๒ อย่าง ได้แก่ปกติสัทธา กับ ภาวนาสัทธา

๒. ศีล ความรักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย แบ่ง

เป็น ๒ อย่าง ได้แก่ปกติศีล กับ ภาวนาศีล

๓. สุตะ การสดับตรับฟังธรรมเพื่อความเป็นพหุสูต ๆ นั้นได้แก่พหุสูต เพราะปริยัติ เพราะปฏิบัติและเพราะปฏิเวธ

๔. หิริ ความละอายบาป

๕. โอตตัปปะ ความสะดุ้งกลัวต่อบาป

๖. จาคะ การบริจาค ได้แก่บริจาคของภายนอกมีไทยธรรมเป็นต้น และบริจาคคือสละละกิเลสภายในขันธสันดานของตน ตั้งแต่ต่ำจนถึงสูง

๗. ปัญญา ความรอบรู้ แบ่งออกเป็น ๔ อย่าง คือ

๑. รู้เพราะเรียน

๒. รู้เพราะลงมือปฏิบัติ

๓. รู้เพราะเกิดญาณต่าง ๆ นับตั้งแต่ญาณที่ ๑ ถึงญาณที่ ๑๓

๔. รู้แจ้งแทงตลอดทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

อริยทรัพย์ ๗ ประการนี้ มีแก่บุคคลใด เป็นหญิงก็ตาม เป็นชายก็ตาม ย่อมเป็นผู้มีความเชื่อความเลื่อมใส

ในพระรัตนตรัยอย่างหนักแน่นมั่นคง ไม่หวั่นไหวเลย ตลอดไปจนกว่าจะถึงพระนิพพาน มีนิพพานสาธกยกมาเป็น อุทาหรณ์ดังต่อไปนี้คือ :–

ชายคนหนึ่งชื่อสุปพุทธะ เป็นคนอนาถาหาที่พึ่งมิได้ ซ้ำยังเป็นโรคเรื้อนเสียอีก เที่ยวขอทานเขาเลี้ยงชีพ วันหนึ่ง เขาเข้าไปนั่งแอบฟังธรรมที่พระพุทธองค์กำลังทรงแสดง อยู่ที่ประตูวิหาร แล้วปฏิบัติตามจนได้เป็นพระโสดาบัน มีความเชื่อความเลื่อมใสในพระรัตนตรัยอย่างไม่หวั่นไหว ประสงค์จะทำคุณธรรมที่ตนได้ให้ปรากฏจึงคิดจะเข้าไปเฝ้า พระศาสดา ขณะนั้นท้าวสักกะหวังจะทดลองดูจึงปรากฏกาย ให้เขาเห็นแล้วตรัสว่า "สุปพุทธะ" เธอเป็นมนุษย์ ขัดสน เป็นมนุษย์ยากไร้ ถ้าเธอกล่าวว่า "พระพุทธ ไม่ใช่พระพุทธ พระธรรมไม่ใช่พระธรรม พระสงฆ์ไม่ใช่ พระสงฆ์ อย่าเลย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ไม่ใช่ ของเรา" เพียงเท่านี้ ฉันจะให้ทรัพย์สมบัติมากมายหาที่ สิ้นสุดมิได้

เมื่อสุปพุทธะ ได้ยินคำนั้นจึงถามว่าท่านเป็นใคร เมื่อ ทราบว่าเป็นท้าวสักกะ จึงกล่าวตอบไปว่า ท่านจงไปให้พ้น

ท่านเป็นคนอันธพาล ท่านไม่สมควรจะพูดกับเราว่าเป็นคนเข็ญใจ เป็นคนขัดสน เราไม่เป็นคนเข็ญใจ ไม่เป็นคนขัดสนเลย ท่านซิเป็นคนจน ท่านจงหลีกไปให้พ้นเรา

เมื่อท้าวสักกะทราบเช่นนั้น ก็รู้ได้ว่าบุรุษนี้บรรลุธรรมวิเศษแล้ว จึงเข้าไปเฝ้าพระประทีปแก้วทูลถามว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ บุคคลผู้เจริญวิปัสสนากรรมฐานได้ถึงธรรมแล้ว มีความเชื่อมั่นในพระรัตนตรัยอย่างไม่หวั่นไหวเลย แม้ตนจะจนแสนจนก็ไม่ยอมละพระรัตนตรัย พระเจ้าข้า

เมื่อสมเด็จพระบรมศาสดาทรงทราบเช่นนั้น จึงตรัสว่า ดูกรมหาบพิตร ลูกของอาตมาภาพ ไม่เป็นคนจน เป็นคนร่ำรวยที่สุด ถึงจนก็จนแต่ทรัพย์ภายนอกเท่านั้น ส่วนทรัพย์ภายในคืออริยทรัพย์นั้นมีบริบูรณ์พร้อมมูลอยู่แล้ว

ยสฺส เอตา ธนา อตฺถิ อิตฺถิยา ปุริสสฺส วา

อริยทรัพย์ ๗ ประการนี้ มีแก่บุคคลใด เป็นหญิงก็ตาม ชายก็ตาม

อทลิทฺโทติ ตํ อาหุ อโมฆํ ตสฺส ชีวิตํ

นักปราชญ์เรียกบุคคลนั้นว่า เป็นคนรวยที่สุด ชีวิต

ของผู้นั้นก็เต็มไปด้วยประโยชน์ทั้งภพนี้และภพหน้าดังนี้

เพราะฉะนั้น ขอสาธุชนทั้งหลายจงเร่งรีบบำเพ็ญอริย-ทรัพย์ ๗ ประการนี้ เสียแต่บัดนี้เถิด เพราะเป็นทรัพย์ภายในอย่างประเสริฐที่สุด โจรหรือใคร ๆ ก็ลักไปไม่ได้ ไฟก็ไหม้ไม่ได้ เป็นอนุคามินิทรัพย์ ติดตามบุคคลนั้นไปทุกฝีก้าว เราจะไม่เสียทีที่ได้เกิดมาประสบพบพระพุทธ-ศาสนา ซึ่งมีอรรถาธิบายดังบรรยายมาด้วยประการฉะนี้.

ร.พ. มหามกุฏราชวิทยาลัย หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพ ฯ
นายเฉลียว โพธิเกษม ผู้พิมพ์โฆษณา ๒๙/๔/๒๕๑๙

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย
ถนนพระสุเมรุ หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร โทร.๘๑๗๗๙๐
นายเฉลียว โพธิเกษม ผู้พิมพ์โฆษณา พ.ศ. ๒๕๑๘